

Sygn. akt V CSK 226/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa T. [...] S.A. w K.

przeciwko M. S.A. w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 stycznia 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 grudnia 2012 r., sygn. akt XIX Ga [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.817

(tysiąc osiemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

1. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

2. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany powołał się na potrzebę wykładni art. 365 § 1 k.p.c. (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) w celu wyjaśnienia, czy związanie prawomocnym wyrokiem dotyczy wyłącznie jego sentencji, czy także poglądów wyrażonych w uzasadnieniu, a jeśli tak, to w jakim zakresie oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polegającego na potrzebie określenia mocy wiążącej orzeczeń prawomocnych materialnie, w razie wydania kilku orzeczeń rozbieżnie rozstrzygających daną kwestię oraz na potrzebie określenia zakresu dokonywania wykładni umów uwzględniającej rzeczywistą wolę stron w oparciu o logikę całego tekstu umowy oraz oświadczenia i zachowania stron i przypisania im pierwszeństwa w sytuacji, gdy postanowienia umowy są sprzeczne, a „uwzględnienie kontekstu umowy prowadzi do wniosków przeciwnych niż przy uwzględnieniu kontekstu sytuacyjnego”.

3. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436).

W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (Lex nr 1214575), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, chociaż budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest jednak w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

4. Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd Najwyższy i sądy powszechne po wielokroć wypowiadały się na temat wykładni art. 365 § 1 k.p.c., który to przepis przewiduje obowiązywanie zasady związania prawomocnym orzeczeniem sądowym i wyznacza granice tego związania. Orzeczenia co do istoty sprawy

wydawane przez sądy powszechne w sprawach cywilnych są niewątpliwie wypowiedziami co do praw i obowiązków stron wynikających ze stosunku prawnego, w którym one pozostają. Procedura cywilna niewątpliwie też rozróżnia samo orzeczenie sądu od jego uzasadnienia (art. 328-331 k.p.c., art. 342 k.p.c., art. 357 k.p.c.), a art. 365 § 1 k.p.c. dotyczy właśnie orzeczenia, a nie jego uzasadnienia. To stanowisko determinuje wypowiedzi nie tylko Sądu Najwyższego, ale i nauki, co do tego, że moc wiążącą, której podstawy i granice wyznacza art. 365 § 1 k.p.c. trzeba przypisywać tej wypowiedzi sądu powszechnego w sprawie cywilnej, która ma cechy orzeczenia, nie zaś jego uzasadnieniu. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przytoczył (pkt 1.8.) liczne orzeczenia ilustrujące zaprezentowane wyżej stanowisko. Nie ma zatem potrzeby, by je w tym miejscu powtarzać.

Skoro dla niektórych orzeczeń sądowych sporządzane jest uzasadnienie, to zarówno w nauce, jak i w orzecznictwie podejmowane były rozważania nad problemem, czy i w jakim zakresie związanie orzeczeniem rozciąga się na jego motywy. Za ustalone trzeba uznać stanowisko, że uzasadnienie może mieć znaczenie tylko pomocnicze przy wyznaczaniu granic związania orzeczeniem, szczególnie wtedy, gdy jego treść nie stanowi wprost wypowiedzi o prawach i obowiązkach stron, będących przedmiotem rozstrzygnięcia, co dotyczy przede wszystkim orzeczeń co do istoty sprawy oddalających powództwo (wniosek). W przytoczonych przez skarżącego lecz w sumie nielicznych orzeczeniach, z których stara się on wyprowadzić wniosek, że moc wiążąca przypisywana jest czasami także uzasadnieniu orzeczenia, sądy, które je wydały nie zrównywały znaczenia uzasadnienia orzeczenia - w aspekcie rozważań nad mocą wiążącą - z nim samym, lecz jedynie objaśniały, w jakim zakresie uzasadnienie może lub nawet musi być wykorzystane przy wyznaczaniu granic tej mocy wiążącej.

Zasady wykładni oświadczeń woli także były po wielokroć wykładane przez Sąd Najwyższy. Proces ich dokonywania i przesłanki, które należy przy tym uwzględnić zostały szczegółowo objaśnione w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168 oraz m.in. w wyrokach z 8 czerwca 1999 r., II CKN 379/98, OSNC 2000, nr 1, poz. 10; z 8 października 2004 r., V CK 670/03, OSNC 2005, nr 9, poz. 162;

z 19 stycznia 2011 r., V CSK 204/10, niepubl. Trzeba podkreślić, że wykładni tej dokonuje się z odwołaniem się do przesłanek, które nauka i orzecznictwo uznają za doniosłe dla jej przeprowadzenia, ale o jej wyniku zawsze decydują ustalone okoliczności konkretnego przypadku. Nie sposób zatem oczekiwać, że w wyroku rozstrzygającym konkretną sprawę zasady dokonywania wykładni oświadczeń woli zostaną ustalone w sposób generalny i usuwający wszystkie ewentualne wątpliwości mogące powstawać w związku wykładnią oświadczeń woli wymagających oceny w różnych sprawach podlegających rozpoznaniu przez sądy.

5. Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 § 1, art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. i § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.), orzeczono, jak w sentencji.

aw

jw